

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пош.
Конто пошт. ш. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячної в краю 520 зол.
За границею:
В Америці і доволі, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.
Італії 750 зл., Німеччині 750 зл.,
Швейцарії 8 ш. фр., Чехосло-
вакії 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 зл., Австрії
750 ш. — Зміна адреси і асн.

В СПРАВІ ОГЛОШЕННЯ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

„Мрійник будуччини чи романтик минулого..“

Розмова з новим міністром освіти п. А. Суйковським.
(Від власного кореспондента.)

Варшава, 15. липня 1926.

Ваш кореспондент був сьогодні прийнятий новим міністром освіти п. Антонієм Суйковським, зложивши три дні тому на руки особистого секретаря міністра картонку з мязкою запиту. Тримавши оту картонку в руці, п. міністр заявив ось що: — Я не прийняв ще досі ні одного представника преси, бо думаю, що щонайбільше конкретного зможе сказати щонайменше за яких три дні. Всеж хотів би знати бодай у найбільш загальній формі відповісти на Ваші запити. Отже що торкається першого запиту: загальної шкільної політики — я взагалі не хочу ухвалити ніякої політики. Колись у молодості знав я Самійленка і по мійській дорі пам'ятаю його мрію: „Колиж ми виставимо людей з високою душею“. (Цей, як і пізніші цитати, міністр говорить українською мовою, яка ще нині вказує, що колись він володів нею бездоганно.) Своєю завданням ставлю теж творити людей, а не бавитися у політику. Про політику в посольському й сенаторському розумінню — не хочу навіть чути.

Нікому взагалі нічого не обіцяю. Якщо дасться і ситуація дозволить, то щось зробиться..

Щодо мого відношення до питання утравляції, то мушу зазначити, що вже який попередник, п. Мікулаш-Поморський, фактично скасував утравляцію в середніх школах, видавши обіжирок з поясненням, що лише географія та історія Польщі має викладатись по польськи, а вже історія інших країн у мові навчання даної школи. Утравляція шістьох українських державних гімназій була стримана на рік. Виславлено до тих гімназій повідомлення, що стримується утравляція на необмежений час. Говорити про скасування на жвавіше не можемо, бо вона ухвалена законодавчим шляхом і тому треба-б хіба вносити новий законопроект.

Про мого відношення до вислуду т. зв. шкіли „побісцит“ неможу нічого сказати. Ви далеко більше знаєте, в чім річ, ніж я: будучи тижнем міністром і маючи історичну мавал праці, я не мав ще можливості вийти в курс тих справ, а належу до людей, які не соромяться признатися, що того і другого не знають.

На увагу В. кореспондента, що т. зв. шкіли „побісцит“ наказано виконавчим розпорядком до закону з дня 21. липня 1924 і що той самий закон, який ухвалено як доборобство для нас, меншості, використано для повного знищення українського народного шкільництва і що тому окреме населення сподівається нині ревізії післяпідписаних розпорядків, — п. міністр відповів:

— Я є людиною, яка не тримається пупка лише нинішнього дня, лише Аду з вимогами часу і відносин. Якщо батьки шкіл вийдуть протестувати проти нещодавніх їх законного бажання — усі їх заклади будуть розкриті.

Щодо справи українського університету, то уповноважено Вас до оголошення, що хочу рушити цю справу з місця. Не знаю, чи мені вдасться її поладати. Нинішня фіналова ситуація — недостаток грошей — не вкладає мені праці в цім напрямку. Наскільки мені відомо, п. прем'єр Бартець має про справу українського університету згадати у своєму завітньому експозе перед сеймом.

Ще раз найзагальніша увага: Не знаю, чи стріну перешкоди у своїй роботі, і тож нічого не обіцяю. Скажу лише скромно, що я хотів би бодай почати щось робити. Однак заявляю при цьому рішуче, що все, що робитиму, не може перечити польській державності. Тут у великій мірі андиди мої праці будуть залежати також від українського громадянства: чи воно скорше мені допоможе своїм становищем, чи буде займатись виключно власним і голюшками скрайних, ворожих нам мас.

Не знаю, чи належу до людей будуччини, чи романтики минулого і чи не марно сподіваю, якого я бажано собі, є реальне. Але молюсь „Молитвою“ Костельського: „Одна в Бога королева молилась за нами—з Ченстохови, Почаєва і Острої Брами“.

Натяг на книжки міністра, передовсім „Роль у Неродегі-у“ — міністр передивався, що в першій лінії в його „Географії Польщі“, написав п'ять літ тому, є висловлення його погляди на українську справу.

Куртуазійною згадкою про українського вченого географа, д-ра Степана Рудницького, п. міністр Суйковський закінчив розмову, яка ось передає вірно й об'єктивно, без пропусків та додатків. Незвичайно обережні й загальнікі енуційні міністра залишили проте у В. кореспондента враження широти та довели передовсім до висновку: що треба справді допомогти новому міністрові якомога меншій зазнайомитися зі справжнім станом українського шкільництва і тою сат ех ех івесе посольсько-сенаторської політикою скрайніх ендеків, яку з з лізіною поспівдністю проводив у життя найдовший керманіч і неподільний адхонівель міністерства освіти, Станіслав Грабський. Колиж п. Суйковський уже знає, що в нас діялось і діється у шкільній та культурно-світній царині — тоді можна і треба буде попрахати в нього багато конкретніших відповідей.

І. Кедрин.

Сойм про зміну конституції.

Варшава, 16. липня 1926.

Перед вчорашнім засіданням сойму відбулося під головуством марш. Ратая засідання конвенту сеніорів, на якому усталено порядок засідань. На самому засіданні реферував справу зміни конституції пос. Хадський. Після його реферату розпочалась дискусія. Забрали слово: пос. Конюпінський (ЗЛН), пос. Недзвіжковський (ППС), після чого засідання перервано до год. 4. пополу.

На пополуночному засіданні промовляв першим посол Кропів (Нім. Клуб), який заявив, що запропонував проекти зміни конституції відкривати двері реакції. Однак думка знизити меншості в Польщі не здійсниться. Заявляв, що його клуб голосуватиме за необхідні змінами і за уповноваження президента до розв'язання сойму. З терги промовляв посол Шрайбер (Ж. К.), який висловився проти надмірних змін конституції, проти зміни виборчої ординації і посольської недоторкованості. Потім промовляв посол Бонні (Н. П. Хл.) і пос. Хруцький.

Останній іменем Українського Клубу заявив, що для нього є зрозумілою річ, чому уряд не хоче допустити до нових виборів. Причина лежить в тому, що по нових виборах увійшов би до сойму ок. 50 нових українців. Від той можливості безпечуються Польки зміною виборчої ординації, знесенням посольської недоторкованості і знесенням засад пропорційності при виборах. Бесідник висказав здивування, що Писудський так скоро погнав свої федералістичні концепції. Це доводить, що він боїться України. У далішій частині своєї промови пос. Хруцький заявив, що Українці голосуватимуть проти змін конституції і проти уведення урядові уповноважень.

Велику сензацію викликала поява на трибуні пос. Цявковського, який заявив, що промовляє як одиникий представник монархістичної селянської організації. Його витала лівня охликами: „Хай живе король! Як там справа з королем? Під час бурі сміху посол-монархіст заявив: „Сміється той, хто сміється останній“. Думка бесідника: треба замість сойму створити Господарський Паладу, а уряд, зложений з фаворних міністрів, повинен відповідати перед королем. Висловив надію, що майбутній сойм змінить устрій Польщі. Цявковський належав передтим до „Визволення“.

Далішя дискусія завтра в 10. г. рано.

Біржа.

Гроші.

Тенденція незмінно захитана, кастрий середній. В а л у г и: амер. долар 920—922; канад. долар 910—912, чеська кор. 0.22—0.30, франк 0.27—0.28, швейц. франк 170—175, англ. фунт шт. 43—44.50.

Збіжжя.

Ситуація без змін. Поза біржею скромні обороти в житті нового врожаю, за яке плачено 20.30 зол. юсо ст. Красне. Тенденція надалі знижкова. Натрий м'який.

Поширюючи клич: „Свій до свого“ і адісуючи „розбудову нашого економічного життя“, стасно на реальний шлях.

Не хочемо ніяких жертв від нашого Громадянства. Бажаємо тільки, щоб пересвідчилися, що в своїй установі одержать товар якнайліпший і по приступних цінах. Річ зосім природна, бо

Кр. Мол. „Маслозв'яз“ в Стрию

зі своїми скарбами у Львові, Стрию, Станіславові, Самборі, Перемишлі і Залемніччї є великим підприємством та побірає товар з першої руки, вироблений під доглядом союзних техніків. 1866 15—15

На новий шлях.

Поширення діяльності У. П. Т. зв „сокальським кордоном“.

Від часу получения Галичини з иніціати українськими землями в Польщі бачиться конченість взаємного пізнання, тіснішої духової зв'язи всіх синів великої нації, щоб тим чином наблизитися до ідеї соборності. На всяких святкових виступах видивається для піднесення настрою серед слухачів клич: прорвати „сокальський кордон“.

До переведення того клича в дійсність ставилося з усіх галицьких культурних установ чи не найповажніше—Українське Педагогічне Товариство у Львові. Не підносимо цього, як окремої заслуги У. П. Т.; життя просто змушувало його до того.

Ширшому загальному невідомі заходи У. П. Т. для організування комітетів „Рідної Школи“ на Волині, для приєднування членів, для відкриття приватної народної школи в Бересті, в якій У. П. Т. оплачує виключно своїм коштом учителя, для підтримання української приватної гімназії в Кременіші. За вказівками У. П. Т. переведено на північних землях шкільний „побісцит“, правда, зі сподіванням у Польщі вислідом, але всеж таки з гордістю і самопевністю, що український нарід по цей бік рижської лінії виповні свій обов'язок якнайкраще і що кинене зерно не пропало.

Щоб цим заходам надати більш постійного, триваючого характеру, щоб за сокальським кордоном землям надати в справах рідного виховання певний організований напрям, старалося У. П. Т. вже двома наворотами (в 1923 і 1924 рр., про зміну назви на таку, під якою воно популярне, цебо на назву „Рідна Школа“, і на право поширити свою діяльність на решту українських земель під Польщею. Придержуючись однак своєї нівелюючої політики, польська влада постійно відповідала, що в зміні назви на „Рідна Школа“ і в поширенні діяльності поза Галичиною вона додаче „політичні тенденції“, так, якби в боротьбі н. пр. проти підвищення різницьких цін не можна доглядати політичних понах. Інтрелепачі і рекурси в цій справі не дали дотепер ніякого успіху. За вживання популярної назви „Рідна Школа“ грозила львівська дирекція поліції закриттям Товариства.

Розуміється, що зі зв'язаними руками не могло У. П. Т. розв'ести ширшої діяльності. Не засипляючи справи й добачуючи конченості співпраці з громадянами північно-українських земель Польщі, що нас одиного може зліпити з розсипчастой маси в тверду скелю, У. П. Т. поновило ще раз на Надвничайному Загальному Зізді дня 5. квітня 1926 р., скликаному спеціально для тої справи, свою постанову: змінити назву У. П. Т. на „Рідна Шко-

ла“ і поширити права діяльності в Польщі поза межі Галичини. Було порішено вести рішучу боротьбу аж до успішного вислуду. Цим разом шілоденній нараді Загального Зізду над зміною статута не пішли на марне. Львівське посольство повідомило Головну Управу через львівську дирекцію поліції, що прийшло до відома зміну статута.

Перший етап завершений. Товариство осягнуло нарешті офіційного назву, якою його іменують на цілому світі, де живуть Українці, яка йому відповідає до його теперішньої діяльності більш підхожа, яка є суто українська, бо слово „рідний“ ледки котра мова й переведе по своєму.

Для „Рідної Школи“ відкривається нараз новий шлях: не готових і легких моральних здобутків, не матеріальних користей, а великого вклада енергії і праці. Треба організувати свіжі, нові сили, які хотіли би й уміли би понести велику ідею на північні лани, ліси й болота, на холмські окраїни. Це безперечно велика й затьжна праця, яка мусить у першу чергу проромити мур упередження, особнячків змагання до окремішності. Вона без сумніву вимагатиме великого грошевого вклада, який — як добре люкований моральний капітал — осягнеться сторицею. Ми назвали безглуздим підприємцем, який, бачучи певний зиск, боявся би вложити в нього частину капіталу.

Перед галицьким українським громадянством стоїть нова проба сил, проба розуміння національної спільності і проба узгіднення сіла з чином. Рівночасно зі збільшенням агенд треба збільшити приходи „Рідної Школи“, на покриття витратків. А збільшити їх можна трояким способом: вступаючи громадно в члени, підписуючи щомісячні датки, які в багатьох інтелегентів уже носять звання „відплатного“, і притягаючи щораз більше нових прихильників.

Обов'язково мусить на це нове становище Товариства звернути окремо свою увагу українська Америка. Сьоторічний добрий урожай у краю не поправить бюджету „Рідної Школи“. Бо при доброму урожаю подешевіє збіжжя, а без вивозу за кордон і маса нашого народу, селянство, на якого зорганізування це треба років п'яти, не дасть на разі того, чого від нього можна вимагати, тим більше, що вона терпить хронічно на недостатку готівки.

І для України на північно-західних землях відкривається нове поле праці. Треба створити на тих землях трішки основи організації, очевидно зразу шкільної, бо вона під цей час підстаєва. А за шкільною організацією прийдє й інша. Можна бути певним, що це не буде легка праця, що не обійдеться без адміністраційних перепон. Але це не сміє заставити нас до бездіяста. На те й лико, щоб з ним боротися. На всіх-же просторах української землі під Польщею нехай закипить робота: творення нових життєздатних Кружків „Рідної Школи“ там, де їх нема, бо вони відповідають до місцевих умов і засобів здійснюють мету Товариства. Можна надіятися, що в найкоротшім часі потворяться по більшості місцях північно-українських зе-

Математична загадка!

Коли 1 = 30

1247

Розв'язка

54-70

«индип ос — чинисага
кисдизжа оловонидмт ежнн і»

щоби мати для себе монополію на український національний рух.* Таких націоналістів, що не ставились би прихильно до еволюції народо-вольців у національній справі, нема і не може бути. Та що інше національна справа, а що інше народо-вольська соціальна програма і політична тактика.

Реферована нами стаття „В. Н.“ кінчається так:

„Не одиним, не кожний з нас з особня, а колективно, організованим гуртом та організованою, прилюдною думкою ми керували ревно нашим становищем в національній справі. Мас се для нас і виступати намір. Ми не тільки не будемо вступати проти всіх пересудів, ворожих українському національному рухові.“

По широкому світі.

Над стабілізацією валюти в Європі радять представники американських, англійських і французьких банків на Рівєрі. Можливо, що виїзд туди американського міністра скарбу Мельона є в зв'язку з цими нарадами, асупереч заявам, що Мельон їде приватно на відпочинок.

Франко-радянські взаємини переходять знову еволюцію. Прихильник порозуміння з С. Р. С. Р. французький амбасадор Гербет покидає Москву.

Радянська місія в Берліні буде реорганізована. Такий є висновок згідно Московського центрального виконавчого комітету, який має докази, що урядовці цієї місії займаються хабарництвом на широку скалю.

У румунським парламенті прийшло до рідко непарламентарної сцени: полковник префект вибив на коридорі по лицю одного з послів за критику його поведінки під час виборів.

Перський уряд, повісивши в Азербейджані 36 повстанців, заявляє, що повстання зліквідоване.

Організаційний рух.

3 організаційного руху У. Н. Д. О. в Перемишлі.

Організаційна праця У. Н. Д. О. розвивається доволі гарно. По селах скликаються обласні довірочні партійні збори, на які сходяться громадяне із сусідніх сіл.

По великим організаційно-маніфестаційним прилюдним віду дня 18. квітня 1926 р. відбувся відак в самім Перемишлі 11. червня 1926 р. велика довірочна партійна з'їздка в присутності коло 400 запрошених учасників. Політично-організаційний реферат виголосив д-р Вол. Загайкевич. Не обійшлося без інциденту зі сторони комуністичних елементів та різного шумовиння, якому, на жаль, поддали руки деякі люди з нашої партії, які в громадянському житті бажали відіграти деяку роль.

Дня 6. червня відбулися партійні довірочні збори в Бушківцях в присутності коло 150 запрошених з Бушківців і сусідніх сіл. Реферували д-р Вол. Загайкевич і О. Сенечко. Всюди вибрано місцеву управу.

Відак відбувся в дні 13. червня, 4. липня, 11. і 12. липня подібні довірочні збори в Машковичах, в Болестаричах, в Гитковичах, в Дрогобелі та в Стібенці. На всіх цих зборах реферували д-р Вол. Загайкевич і О. Сенечко. Заінтересування політичними справами на селі велике. Видно, що ми хоч поконати, та не зломати. Побажати лише, щоб академічна молодь вказувала ширше до праці. Поле до роботи вдалося.

Повітовий народний зїзд в Збаражжі.

Дня 13. п. м. відбувся в Збаражжі Повітовий Народний Зїзд У. Н. Д. О. Сала „Українського Дому“ гостила відпочинку 15 громад судового округу Збараж. Зїзд відкрив д-р Андрій Гаврилюк промовою, в котрій зобразив політичне положення повіту і розкотив пошту від останнього Повітового Народного Зїзду, що відбувся 1923 р. Відтак по виборі президії в особах Івана Ткача, господаря з Красоселів як голови і Мих. Топоровича з Чернішівців як секретаря виголосив декрет У. Н. Д. О. з Львова п. Олекс. Черкавський реферат про

Від 12. липня велика сезонна продаж ВЗУТТЯ

Дель-Жа

Ціни з приводу цієї продажі знижені.

значіння політичної організації і про програму Українського Національно-Демократичного Об'єднання. По рефераті вийшла жвава дискусія, в котрій м. ин. заборали голос: Мих. Лисогір (Розношниця), д-р Гересюк, Іван Ткач, Мих. Топорович, Іван Цибрицький (Лубанки Нижні) і Данило Гаврилюк (Лубанки Нижні). В дискусії бесідником домагається сповідування програми УНДО. і масового поширення її по селах. Зїзд покінчився вибором Повітового Народного Комітету, до котрого увійшли: д-р Андрій Гаврилюк (голова), о. Микола Іванчук — Іванівці, Теодор Яремчук — Базарники, о. Василь Зварич — Ст. Збараж, о. Василь Стадник — Чернішівці, Іван Цибрицький — Лубанки Нижні, Юрко Таб ка — Залужжя, Григорій Пастушенко — Капустинці, Іван Ванкевич і Андрій Данилевич зі Збараж, Мих. Лисогір-Розношниця і Іван Івчук — Красоселів. Вибраний Комітет відбуде зараз по Зїзді установче засідання і намітив працю на найближчу будучність. — Учасники.

3 вічевого руху.

Віче в Хиріві.

В середу дня 7. липня ц. р. відбулося в Хиріві в год. 1. в полудне віче під голім небом на церковному майдані. Зібралось коло 1000 громадян з Хирова Посади Хирівської, Славичів, Полони, Лешок Мурованих, Фельштина, Сушнів, Березова і Старої Соли. Віче відкрив короткою промовою студ. прав п. Франц Липецький. Предсідником віча вибрано о. декана Василя Олексіяна зі Старої Соли, його заступником Михайла Едлінського, мішанина з Хирова, секретарем банкового урядника Петра Чуквицького. Двогодинну промову про незалежність політичне положення українського народу і про програму й організацію Українського Національно-Демократичного Об'єднання виголосив ген. секретар п. Володимир Целевич.

У дискусії заборали голос численні бесідники. І так: Іван Вахович говорив про значіння просвітної роботи і про потребу будови Народного Дому в Хиріві, о. декан Олексіяна — про взаємовідносини між духовенством і селянством, Клиш Лешага — про способи поширення преси, Степан Духишак з Тарнавіч і Михайло Козик з Ільдини — про зловживання при примусовій аскурації, Михайло Едлінський про рішучі ріки Стригівора. Була також на вічу ліва опозиція. Так п. Сенета Осип зі Старого Самбора, по своїм запевненням „безпартійний“, закидав Об'єднанню, що воно не бореться за звільнення політичних в'язнів і що воно жадало заложення українського університету в Варшаві.

П. В. Целевич і Франц Липецький дали належну відправу п. Сенеті, а крім цього п. В. Целевич давав виснаження у всіх порушеннях бесідниками справах.

Віче закінчив по ухваленню резолюцій у справі політичного положення, громадського самоуправи і звільнення політичних в'язнів короткою промовою о. декана Олексіяна.

Слід замітити, що на загаль Хирів і околиця є у високій мірі загроженої полонізацією і що на майбутнє треба звернути і в пресі і в політичній роботі більшу увагу на що забуто закнутину. — Учасники.

Остерога емігрантам.

В справі виїзду на Кубу.

Одинока українська організація на острові Кубі „Комітет допомоги українським емігрантам“ остерігає своїх братів в ріднім краю не їхати на Кубу, не маючи тут кривних, а тим більше без грошей. Всякий приїжджаючий емігрант попадає з пароходу в трескорний, звідки його можуть вибрати кривні за 25 доларів, інакше його відсилають туди, звідки він приїхав. А на Кубу нікому не радимо їхати, бо тут біда кругом в повному значінню цього слова. Зїзди куди-небудь виїхати, як дехто мабуть думє, цілком неможливо. Це добровільна тюрма. Скорше можна виїхати з краю.

Завдяки канадійським Українцям 200 Українців виїхало з Куби до Канади 1. квітня і на живна обіцяють впустити 200 чоловік. Як це

здійсниться, то всі Українці, які будуть мати гроші, виїдуть.

Нашому народові тут нема чого робити. Безробітство страшне, праця оплачується низько, найбільша платія два долари за 8 годин при мулярстві під печуком промисним соцем. Таї таку працю трудно дістати, бо пропозиції праці перевищує попит.

В цім році багато емігрантів вертається додому за позичені гроші, аби спасти своє життя.

Проститься інші часописи о передрук цієї перестороги.

НОВИНКИ.

— Зміна назви У. П. Т. На днях одержало УПТ. повідомлення з львівської дирекції поліції, що львівське повідство прийняло до відома зміну статута того Товариства, ухвалену Надзвичайним Загальним Зїздом УПТ. дня 5. квітня 1926 р. На підставі тої прийнятої зміни Товариство називається офіційно: „Рідна Школа УПТ.“, або в скороченні „Рідна Школа“. Не подаючи в статуті території своєї діяльності, має Рідна Школа право на підставі § 3. австр. зак. про товариства й на підставі § 7. розпорядку ради міністрів з 14. березня 1921, за дозволу допичного воевідства поширити свою діяльність і на території того повідства, отже на цілу область Польщі. Відповідно до того мусітимуть усі засновані вже Кружки УПТ. перемінити і свій статут, який обіймає крім наведених змін ще й деякі річєві і формальні зміни. Найважливіші з них це § 11., який постановляє тільки два роди членів: а) звичайних, б) добродіїв (які складають одноразово жертву що-найменше 50 м. дол.) Інші параграфи нормують справу прийняття членів, обсяг діяльності Кружків, справу майна Кружків, склад Старшин Кружків і Головної Управи. Подрібні інструкції в тій справі виїдуть на днях до всіх Кружків УПТ. Відтепер повинно ці Громадянство уживати в зносинах з Товариством нової назви „Рідна Школа“. В грошевих посилках (при помочі чеків) прохачемо не послугуватися дотеперішніми складанками, виставленими на „Українське Педагогічне Товариство“. — Головна Управа „Рідної Школи“. (В цій справі див. статтю „На новий шлях“ в цьому числі. — Ред.)

— Жерлиця сонця. В останніх роках виїшла сильно в моду шкіра, спалена сонцем. Мода ця має, здається, свій почин в екстравагантних симпатіях ануажанців Еаронейців (радше: премодерних дам) до Муринів, звичайні наслідувати великих панів, що вертаються осмалені в ваннах з паз-моря, а лише в невеликій частині, на жаль, у зрозумінні, що сонце є найкращим джерелом здоров'я. З огляду на те, що дуже багато осіб печетесь на сонці більше для моди, як для здоров'я, слід звернути увагу тим, які пробують цього спорту перший раз, щоби після кількох хвилин сонячної купелі обидати водою, після купелі висунулись, а не лягали в пісок у мокрім костюмі, і відходячи додому, втерлись рушником. На пляжі слід накривати голову, а навіть класти на неї холодний компрес. Коли-ж

шкіра сильно почервоніла або вкривилась міхурами, смарувати її товстим (вазеліною). Гарячка після нахмірного сидіння в сонці повинна мити поволі сама, тав само, як пода робити зі себе пачковану гієну.

— Порядки на залізничних. Як вони виглядають у практиці, покажемо це на одному факті, який безпастанно повторюється, особливо в сезоні літніх ферій. Є в скідинських горах біля Гребенова літнє Зелеманька. Біля Зелеманьки є залізничний перестанок. На перестанку значний рух, бо постійно хтось з літників приїжджає до Зелеманьки, або виїжджає звідти. Треба знати, що Зелеманька — літнє місце, бо містить у собі стоїтькадесять літників. Для тих, що їдуть до Зелеманьки на довгий побут з багажем, все ще проходить сяк так. Але для тих, що виїжджають із багажем, зі Зелеманьки, надавання багажу є правдивим горем. Бож представте собі: на перестанку ви купите білет і для того є окремий урешник, але на ньому ви ніяк не зможете зваяжати призначеного до Ізди району з вами багажу, а тим самим не можете дістати на нього ніякої поспілки. Все ваше добро клястє ви „на пропалоз“ до вантажного чи поштового вора, а коли забудете про те повідомити кондуктора, то знайте, що багаж попаде до ваших рук не скоро, або може й зовсім не попасти. Коли ви вже вкинули річі до поштового вагону і самі десь примістились в пасажирському вагоні, тоді можете віддихнути, але тільки на час вашої їзди до Львова. Приїхавши на дилець у Львів, для нас починається правдиве пекло. Хочете відібрати багаж, але не можете, бо не маєте ніякої поспілки. Якщо ви не понідомили про те кондуктора, то вам заявлять, що багажу не дістанете. Мусите шукати свідків (шастя, як з вами вертає хтось рівночасно зі Зелеманьки?), бо не помагає і особиста легітимація. Колиж ви вже дістаєте згоду на видаму річєй, тоді мусите їх оплачувати. Ідете до каси і там мусите переждати, поки відправлять усі поїзди, що анходять зі Львова між 9 вечером а 1. ночі. Шойно потім звернути „ласкаво“ на вас увагу і згодити прийняти оплату за ваш багаж! Якщо ви приїжджаєте до Львова в 10. год. веч., то мусите стратити на полатогу всіх тих формальностей не з вашої вини, а з недбалості залізничних чинників цілих три години і це діється серед ночі. Ось вам картинка поради і обслуговування підозорних і густо-чисто ще й до того хорих (поминаючи вже факт втомленістю від довгої їзди). Невже неможливо постаратися за вагу на перестанку Зелеманька? Невже їзде мусить переждати цілу низку прикостей у Львові на двірті з несподіваними? Путаємо!

— Неприємна поминка трапилась учора в дирекції міських театрів у Львові. Ашла вистава в роковини смерті Фредри. На святкових афішах адиновані промови могли вичитати, що є не вистава в стоїтькадесять-літній роковини смерті славного польського комедіанста. Не є виключено, що більшість, так само як театральний коректор, не замітила по-

малі центри шкільної організації, які будуть розповсюджувати ідею „Рідної Школи“ аж у найдавніші закутки. Не місце тут розводитися у подробицях про будучу працю. Її подиктує час, життєві вимоги і меткість одиниць.

Шкільні ферії — час відпочинку для шкільної молоді: старше-ж громадянство мусить зважувати на це, чи не слід би поробити приготування до відкриття дитячих садів, закорону, шкіл, бурс, курсів і т. п.

З обновилення старого Товариства обновилися і його рух, а загальна нехай причиниться від себе чимось до зросту і скріплення „Рідної Школи“. Виповнім хочби тільки найменший обов'язок: піддержуймо „Рідну Школу“ матеріально. Дамо їй відповідні засоби — наберемо морального права ставити до неї і свої вимоги.

Л. Якимчук.

Самоврядування.

Львів, 16. липня 1926.

IV.

Чим ширший обсяг ділення найнижчих клітин самоврядування, тим більший він і у наших органах. Та ми бачили, що обсяг ділення громадських рад зведений у польських законопроєктах майже до нуля. До того виконавчі органи тих рад мають бути адміністративними урядниками, залежними всецільно від старостів. Шкож отже говорити в такому випадку про обсяг ділення повітових рад і їх виконавчих органів, повітових виділів? Всі майже функції, зв'язані з громадськими радами, що в нас належали до повітових виділів, перейшли тепер до старостів. Правда, повітові ради мають ширше поле ділення, бо господарку цілого повіту. Та все те, що ми говорили про компетенцію надзвичайної влади, тобто адміністрації відносно постанов і бюджету громадських рад відноситься теж до повітових рад. Отже повторитись не думасмо.

Тут зазначимо тільки, що на чолі виборного виконавчого органу повітової ради, т. зв. повітового владу будуть стояти старости, що входять туди з уряду. Слід замітити також, що члени повітових виділів не могли би бути одночасно членами повітових рад. Тут бачимо вже на ділі злиття самоврядування з адміністрацією. Фактично не буде це самоврядування!

Колиж піднесемося ще на один щабель вище, то там це злиття самоврядування з адміністрацією виступить ще маркантише. Восвідська рада, зложена в половині з урядників і в половині з делегатів повітових виділів, мала б при виводі тільки дорадчий голос. Восвідський вибір, вибраний такою радою, складався б теж у половині з урядників, а в половині з вибраних членів.

З того ясно, що для нас таке самоврядування не є ніяким самоврядуванням. Польське т. зв. „поступове“ законодавство, як бачимо, перекреслює все те, що ми маємо у Сх. Галичині, чи краще, що нам тут прислужує тепер на основі старого обов'язуючого в нас законодавства. Тепер легко зрозуміємо, чому Польща не хотіла переводити тут виборів до самоврядування на основі старих обов'язуючих законів і чому чекала аж нового законодавства.

Проти такого законодавства ми мусимо якнайгостріше виступати і якнайважливіше його поборювати. На ший той хороливий танець св. Віги, що проходить тепер на глі анемічного і спаралізованого морально союму у його адміністративній комісії, мусить звернути на-

На теперішній сезон

по знижених цінах по знижених цінах вибагливе білий мужський, купелів мужеский і жіночі трикотаж, подорожні валізи, фіброві оригінально-шведські, гумові і імпрегновані плащі поручають 1790 20-20

ГУРСКИ-і ВІТЕК

Львів,

пл. Марійська 5.

лежну увагу наша парламентарна репрезентація. Її завданням є не допустити до прийняття теперішніх польських законопроєктів про самоврядування. Вона мусить поборювати всіма можливими засобами ті законопроєкти в цілості, а зокрема старатися не допустити під ніякою умовою до того, щоб самоврядування стало знаряддям держави проти інтересів власних громадян. Затвердження чи нествердження вибраних громадськими радами виїтів і членів управи суперечить самим підставам самоврядування. Контроль навіть доцільності ухвал громадських рад, припинення у виконуваних громадських ухвал, контроль бюджету в прибутках і видатках, подвійні і по суті суперечні обов'язки виїтів — усе це ті точки законопроєктів, з якими треба вести запеклу боротьбу.

Ми у Сх. Галичині вповні задовольняємось старим австрійським законодавством про самоврядування, яке по нинішній день має на наших землях обов'язуючу силу. Та ми вимагаємо й деяких корективів до нього. Перш за все вважаємо кінечним усунення зі складу громадських рад усіх т. зв. вірільних радників. На основі польського вже закону злучено двірські обшари з громадами, та ніколи ми не можемо погодитися з тенденцією, щоб завдяки цьому двірські обшари користувалися спільним майном громади, до якого ті обшари не мали ніякого права перед прилученням. Це було би величезним покривдженням населення і великим порушенням набутих громадою і виключно їй прислужуючих прав. Те саме відноситься і до колоністів, які поселилися на землях двірських обшарів і з яких Польща намагається творити у відомих цілях окремі громади.

Та коли ми погоджуємося на основне законодавство про самоврядування, що нас об'язує тепер із наведеними корективами, то ніяк не можемо тепер погодитися на австрійську виборчу ординацію до самоуправних установ. З другого боку не можемо ми не протестувати проти того, що пригтовляють в соймовій адміністративній комісії польські партії. А пригтовляють вони нібито під покривкою поступового, загального, рівного, безпосереднього виборчого права до самоуправних установ дивоглядну виборчу геометрію, з якимиш студентськими проєктами, навіть неозначеними докладно в законах, виборчих округах по громадах. Ці виборчі округи та цілу виборчу, з ними зв'язану, геометрію мали би творити по власній волі адміністративні чинники. Проти цього ми мусимо якнайгостріше застеретися.

Для нас потрібне загальне, рівне, безпосереднє і таємне право голосування до всіх самоуправних установ без ніяких виборчих округів і курій, без дивоглядної, неприродної

жальною адміністрацією, на ніяку цензуру самих інтенцій самоврядування український народ ніколи не дасть своєї апробати.

З преси.

Становище партії „Народньої Волі“ в національній справі.

Довго-довго тягнувся процес внутрішньої еволюції в рядах наших народовольців, поки вони рішилися прийняти українську національну платформу. Довго назрів у них процес реалізації їх становища в національному питанні, поки вони стали ясно і твердо на український ґрунт. Вимоги самого життя й нового часу перемогли невідкладно і ми є свідками цікавого явища, як то молодий, меткий, революційний елемент, що одиниць вивалює до недавня активність в москвофільському таборі — переходить не одинцем, а корпоративно, в український національний табір. Це безперечно успіх українства, доказ його живучості і великої його розгонувої сили, що з дня на день здобуває нових прихильників і визнає, що стійкішо захоплює найширші маси нашого народу, навіть в найдавніших закутках.

Становище народовольців у національному питанні „по лінії українського національного руху“ вирішив їх недавній перший зїзд. На тому зїзді дозволено ще окремим членам партії признаватися до „русскости“. Тепер партія йде далі, приймаючи вже без застережень та обов'язково для всіх членів українську національну платформу, значить — партія „Народньої Волі“ уважає себе українською партією українського народу.

Це становище партії заповане в статті п. з. „Наше становище в національній справі“ („Воль Народна“, ч. 295, з 18. ч. м.). Зазначивши своє принципове відношення до національного питання, як такого, „В. Н.“ пише далі:

„До національного питання, до кожного національного руху треба нам, соціалістам, підходити конкретно, кожний раз проміркуючи, які цінності посідає даний національний рух, коли узгоджувати його інтереси з інтересами соціалістичного руху та з інтересами класової боротьби.“

Соціаліст мусить чиститися навіть з тим, що, маючи до діла з одним і тим самим національним рухом, але в різних політичних умовах, він буде, зазвичай, від часу й обставин, займати до него цілком різне і відмінне становище — раз в користь сего національного питання, другий раз, звертаючись проти него. (Приміром: можна було піддержувати Петлюру, як представника українського, дрібнобуржуазного національного руху в боротьбі проти реакції Скоропадського, але після упадку Скоропадського треба було поборювати того самого Петлюру.)

Тільки такий національний рух заслуговує на піддержку, котрий має в собі цінності руху політичного для наших визвольних, соціалістичних цілей. Навя потреби доказувати, що національний український рух в нинішніх політичних умовах такі цінності посідає. Він є тим рухом, виразом осягнення якого підлягає на жалю... конфі-

Але з давніх давніх залишилися у нас в Галичині ще „русскі“, „москвофільські“ рух, які має в минулому свої проблеми історичної причини. Не будемо гомонити про ті причини з минулого. Нам вистає призначитися до сьогодення, що рух сей не має, не має і об'єктивних цінностей, не має в собі тих цінностей, котріччя вартості, потрібні, щоб стати союзником для нашого руху. Не має й тому, що він є мертвою формою і доктриною, піднесеною внутрішнього життя, тому, що він є орієнтацією на щось, що давало і безповоротну напругу, тому, що життя і життя політичного життя нім не має ніяких завдань, ніяких, тому, що базис, підстава життя та історична політика, обчислена на ослаблення однієї з двох національних рухів кожного національного народу — в якому умовинах українського народу.

Спекуляції з Народнім Домом і Стелопією є виразом того докору. Навіть коли сторонники чи прихильники цього руху постоють у певній опозиції до москвофільського руху, навіть на обставинах не міняє об'єктивної дійсності: бо вони все одно, навіть невідомо, є вразливими руху помітного цілям українського національного руху. Український національний рух і москвофільство є дві являючі королів напрямки, якімо себе заперечують. Стоять по сторони обох є неможливо. Були часи, коли на сторони „Воль Народна“ ми старалися боронити від „москвофільства“. Були часи, коли на них ми намагалися довести до консолідації обох напрямків. Позитивних, колючих результатів ми в тім напрямку не досягли. Наші спроби були помилковими, чого доказом обставина, що власний руський рух в Галичині, власне „москвофільство“ висказується нині в формі крайньої реакції, а у відношенні до селянських і робітничих інтересів у формі крайньої чужості і ворожості.

Після цього уступу народовольців застерігаються, що, стоячи на стороні українського національного руху, вони не стануть українськими націоналістами. Це застереження людей, що називають себе соціалістами-інтернаціоналістами, зрозуміло. А далі в тій-же статті пишуться:

„Наше становище стрімає до того, щоб істнувати у нас на наших землях, національний рух був злучений в одно русло, був консолідований та остійний. Коли ми, соціалісти, хочемо, щоб національний рух був нашим союзником, ми не можемо відмовити бути заінтересовани, щоб рух той був роздвоєний. Галицький „русський рух“, „москвофільство“, не має в собі ніякої консолідуєчої сили. Проти нього, як ослаблює силу домінуючого українського руху. Чи кому подобається чи ні, є історично певним і довершеним фактом, що українська нація як особа-нація зродилася, поставила і в своїй розвитку поступала все більше вперед. Їй приналежні до сєї нації, як в першу чергу є обов'язки мати свідомість сего довершеного факту. Не признавати сего факту — значить заперечувати життя і його природний розвиток.“

Виступати проти життя, проти чогось, що родиться і розвивається — се євня непереможна, нездоумова і шкідлива. До ролі такого явища зводитися нині „москвофільство“, головний сепс котрого, кінцею кінця, полягає в заперечуванні існування української нації.

Любити велико-руську культуру, бути її прихильником — для сего на треба ненавидіти і заперечувати живу, українську дійсність, як се розуміє перекорний галицький „москвофіл“. Галицьке москвофільство опинилося в сльпі і безвідданій кулі. Оно стрімає до „русської єдності“ при помочі форм, способів і методів, які є запереченням тої єдності (православ'я, неприємне пореволюційної дійсності). Третій знак, правдивий і мова сторонників руського руху, їх головний, сяють всі ті пусті і партійні форми, чужі і незрозумілі для працьовитих мас, є чимось чужим. Росія нині не знає і не признає. Про яку Росію она думає? Така Росія, з якою она хотіла сп'янувати — нема! Та сама як десетки літ она боролася і бореться за твердий знак, за „Лор“ і етимологію, так сама нині она готова боротися за те, щоб не признавати своєї української ідентичності. І не п'я. На заміст, а за слово она будувати боротьбу, бо змісту у ній уже ніякого не лишилося.“

Даліше народовольці зазначають, що коли українські „націоналістичні“ партії звертали проти них критику з того приводу, що більшість їх виїшла з москвофільського табору, то ця критика була нещира. Не думасмо розводити над цим полеміку, ствердивши тільки, що деяку доведену програму народовольців у національній справі критикували не тільки українські націоналісти, але й ліво-соціалістична преса. Про щирість чи нещирість критики не приходитьсь отже тут говорити. Таке саме нещире замітка „В. Н.“, що „українські націоналісти радше хотіли би бачити нас москвофільсь-